

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 2/08-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. I. O., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 11/04 z 28. januára 2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. I. O. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. júla 2007 doručená sťažnosť JUDr. I. O., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 11/04 z 28. januára 2004.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 4. augusta 1998 Okresnému súdu Bratislava V návrh na začatie konania proti E. T. a JUDr. M. K. o ochranu osobnosti. Uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Nc 43/2000 zo 16. októbra 2000 bola vec prikázaná na konanie Okresnému súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“), kde bola vedená pod sp. zn. 6 C 152/2000. Okresný súd prípisom z 15. augusta 2001 vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov návrhu pod hrozbou zastavenia konania. Sťažovateľ tvrdí, že svojimi podaniami „zo 4. 9. a 7. 11. 2001 vyvrátil odôvodnenosť tohoto postupu sporového súdu“, ktorý napriek tomu „uznesením z 1. júla 2002 sp. zn. 6 C 152/2000 konanie zastavil“, pričom v odôvodnení tohto uznesenia uviedol, že proti nemu nie je prípustné odvolanie. Sťažovateľ napriek tomu podal proti označenému uzneseniu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 10 C 113/2003 z 28. augusta 2003 tak, že ho odmietol.

Proti označenému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho odmietol. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené až 17. mája 2007, pričom ústavný súd zistil, že ďalšiemu účastníkovi konania bolo doručené až 12. júna 2007.

Podľa názoru sťažovateľa „*súdy nemali oprávnenie v spore zahájenom 4. augusta 1998 postupovať s poukazom na zák. č. 501/2001 Z. z. /novely o. s. p./ a nepripustiť odvolanie proti rozhodnutiu o zastavení konania, pretože je retroaktivita v zásade neprípustná. Odvolací a dovolací súd mali povinnosť pochybenie 1. st. súdu v tomto smere napraviť. Ak tak neučinili, účastníkovi konania sa postupom súdov odňala možnosť konať pred súdom. /§ 237 písm. f/ o. s. p./ Navrhujem preto, aby Ústavný súd na základe tejto ústavnej sťažnosti zrušil uznesenie Najvyššieho súdu z 28. januára 2004 sp. zn. 5 Cdo 11/04“.*

Ústavný súd si ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti sťažovateľa vyžiadal k nej vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu, ktoré mu bolo doručené 5. septembra 2007. Vo vyjadrení sa okrem iného uvádza:

„Sťažovateľ namieta, že Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý rozhodoval v napadnutom rozhodnutí ako dovolací súd porušil jeho právo na súdnu ochranu tým, že odmietol jeho dovolanie ako neprípustné. V sťažnosti uvádza, že dovolací súd aplikoval ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku, ktoré bolo pre zrejmu protiústavnosť zrušené. Má za to, že nenapravením pochybenia prvostupňového súdu súdom dovolacím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5 Cdo 11/04 zo dňa 28. januára 2004 odmietol dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave zo dňa 28. augusta 2003 sp. zn. 10 Co 13/2003 ako neprípustné, pretože neboli splnené podmienky prípustnosti uvedené v ustanovení § 237 a § 239 O. s. p. Z odôvodnenia označeného rozhodnutia najvyššieho súdu je zrejmé, že správnosť postupu odvolacieho súdu, pokiaľ odmietol odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu súdu prvého stupňa o zastavení konania pre neodstránenie väd návrhu, bola posudzovaná podľa právneho stavu platného do 31. augusta 2003. Pokiaľ dovolací súd dospel k záveru, že tento postup bol v súlade s platnou úpravou a dovolanie pre neprípustnosť odmietol, nemohol sa zaoberať správnosťou rozhodnutia súdu prvého stupňa z hľadiska meritórneho, teda, či boli alebo neboli dané podmienky pre zastavenie konania pre neodstránenie väd návrhu. V tomto rozsahu nemohol preskúmať vec ani odvolací súd, práve pre neprípustnosť odvolania ako riadneho opravného prostriedku.

Najvyšší súd uskutočnil výklad ustanovení zákona o prípustnosti dovolania v súlade s doteraz zaužívanou praxou najvyššieho súdu, preto navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky tejto sťažnosti nevyhovel.“

Keďže sťažnosť sťažovateľa v predloženom znení neobsahovala všetky náležitosti predpísané zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ústavný súd sťažovateľa vyzval, aby v lehote do 10 dní od doručenia svoju sťažnosť doplnil o chýbajúce náležitosti a zároveň, ak to uzná za vhodné, zaujal v rovnakej lehote aj stanovisko k vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu.

Na výzvu ústavného súdu reagoval sťažovateľ najprv podaním doručeným 28. septembra 2007, ktorým požiadal o predĺženie lehoty na doplnenie svojej sťažnosti a k vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu uviedol:

«K listu p. JUDr. K. len toľko: ako mohol byť v konaní legislatívnom /vrátane u Národnej rady/ a pred p. prezidentom /ktorý vždy má právnych poradcov/ одобrený vytknutý zákon č. 501/2001 Z. z., ktorým bolo znemožnené podať odvolanie proti rozhodnutiu súdu o zastavení konania /platil v dobe od 1. 1. 2002 do 31. 8. 2003/ keď členovia legislatívnej rady, poslanci NR a PK vo veľkom počte sa honosia titulmi doktorov a magistrov práv??? A ak by Ústavný súd nemal možnosť /údajne v Českej republike takéto právo má/ zasiahnuť proti zjavne protiústavnému zákonu /právom by vyvstala otázka u práva neznalého obyčajného ľudu v podobe: „Načo potom takýto právny poriadok vôbec existuje?“/

Pán JUDr. K. sa vôbec nevyjadruje k obsahu mojej sťažnosti z 15. 7. 2007 v znení: „podľa názoru sťažovateľa súdy nemali oprávnenie v spore zahájenom dňa 4. augusta 1998 postupovať s poukazom na zák. č. 501/2001 Z. z. /novely o. s. p./ ktorý nadobudol účinnosť až dňom 1. januára 2002 a nepripustiť odvolanie proti rozhodnutiu o zastavení konania, pretože je retroaktivita právneho predpisu v zásade neprípustná. Aj odvolací a dovolací súd mali povinnosť pochybenie 1. st. súdu v tomto smere napraviť.»

Následne 25. októbra 2007 sťažovateľ doručil ústavnému súdu riadne vyplnené a potvrdené potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na oslobodenie od súdnych poplatkov a na ustanovenie právneho zástupcu v právnej veci, a zároveň požiadal o nové doručenie výzvy ústavného súdu, keďže „mi nebola platne doručená z dôvodu vtedajšieho pobytu v nemocnici...“. Ústavný súd žiadosti sťažovateľa vyhovel. Sťažovateľ už následne v určenej lehote ani do dňa predbežného prerokovania jeho sťažnosti na výzvu ústavného súdu nereagoval.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým odmietol jeho dovolanie proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 10 Co 13/03 z 28. augusta 2003, keďže podľa jeho názoru mu najvyšší súd odňal možnosť konať pred súdom z dôvodu, že na jeho vec uplatnil znenie dotknutého ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku [§ 202 ods. 3

písm. l)] zavedené novelizáciou vykonanou zákonom č. 501/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, ktoré bolo platné len do 31. augusta 2003, a podľa názoru sťažovateľa bolo zjavne neústavné.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného uviedol:

„Prípustnosť dovolania podľa § 239 O. s. p. v predmetnej veci neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúce a ani o potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu.

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených pod písmenami a) až g) ustanovenia § 237 O. s. p. , pričom nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonnom ustanovení. Nezistil ani podmienku prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) O. s. p. , na ktorú poukazoval dovolateľ. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, spočívajúca v odňatí možnosti účastníkovi konať pred súdom, by mohla byť daná aj v prípade rozhodnutia súdu o odmietnutí odvolania, ak by pre takéto rozhodnutie neboli splnené zákonom stanovené podmienky.

Odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhoduje podľa § 43 ods. 2 /§ 202 ods. 3 písm. l) O. s. p. v znení do 31. 8. 2003/.

Odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné /§ 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. v znení platnom do 31. 8. 2003/.

Citované ustanovenie § 202 ods. 3 písm. l) O. s. p. v znení platnom v čase rozhodovania súdu prvého stupňa i v čase rozhodovania odvolacieho súdu nepripúšťalo odvolanie proti uzneseniu, ktorým bolo zastavené konanie podľa § 43 ods. 2 O. s. p., teda pre neodstránenie väd návrhu. Odvolací súd preto správne v súlade s platným právnym stavom odvolanie žalobcu podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. odmietol. Rozhodnutím o odmietnutí odvolania, pre ktoré boli splnené zákonné podmienky, nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.“

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa považoval za potrebné poukázať predovšetkým na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či

v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu konštatoval, že je primeraným spôsobom odôvodnené a nie je arbitrárne, a preto je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné. Zároveň považoval za potrebné zdôrazniť, že postupom všeobecného súdu, ktorý pri svojej rozhodovacej činnosti uplatní právny predpis (právnú normu) v znení, ktoré bolo v čase rozhodovania platné a účinné, nemôže vzhľadom na prezumpciu ústavnosti právnych predpisov porušiť základné práva alebo slobody účastníkov konania, a teda ani základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Dovolací súd v dovolacom konaní okrem iného posudzuje, či súd, proti ktorého rozhodnutiu smeruje dovolanie, správne interpretoval a aplikoval dotknuté právne normy, čo v danom prípade najvyšší súd urobil, ako to vyplýva z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia.

Základné právo vyjadrené v čl. 46 ods. 1 ústavy (a tiež v čl. 36 ods. 1 listiny) zaručuje každému právo na prístup k súdu a právo na určitú kvalitu súdneho konania pred nezávislým a nestranným súdom, inak povedané právo na spravodlivý proces

(IV. ÚS 233/04). Avšak obsah tohto práva nedáva účastníkovi záruku, že súdny spor sa skončí právoplatným rozhodnutím v jeho prospech.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a tiež podľa čl. 36 ods. 1 listiny) by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu), predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01, IV. ÚS 115/03, IV. ÚS 159/05, IV. ÚS 95/07). Podľa názoru ústavného súdu základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a tiež čl. 36 ods. 1 listiny) nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania.

Na základe toho ústavný súd po predbežnom prerokovaní konštatoval, že vzhľadom na uvedené najvyšší súd nemohol napadnutým uznesením porušiť základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, a preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je oprávnený rozhodovať o ústavnosti právnych predpisov, ich častí alebo niektorých ich ustanovení. Túto svoju právomoc môže uplatniť len v konaní o súlade právnych predpisov, ktoré je opierajúc sa o východiská vyjadrené v čl. 125 ústavy podrobne upravené v ustanoveniach § 37 až § 41b zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2008